

MARADJ KÖZTÜNK!

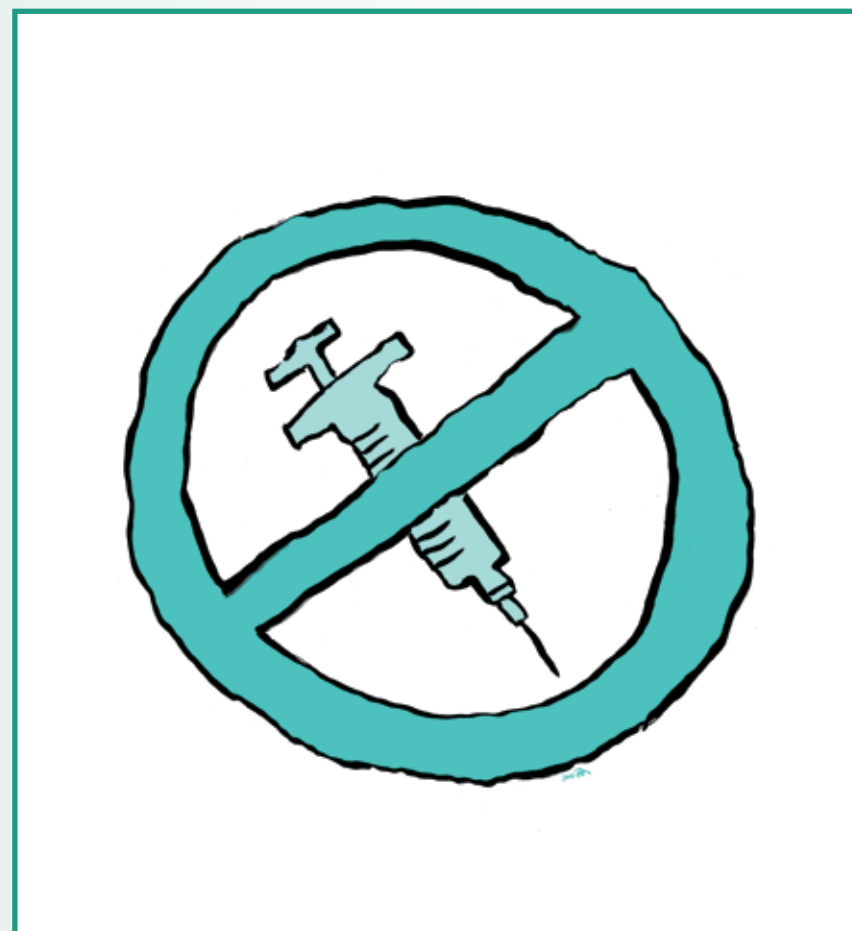
SZKA_106_26

A drogfogyasztásról

A modul szerzői: Sári Éva és Ujvári Martina

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

6. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Ráhangolás, csoportalakítás					
A	A pedagógus közeli, időszerű, valós esemény felevenítésével vagy (ha az nem érinthető) egy sajtóhír alapján kezdeményezi a beszélgetést a drogokról. Ezután a tanulók maguk alakítják meg a 4-5 fős csoportokat. Fontos, hogy a csoporton belül őszinte legyen a légkör. (Ez a csoport „homogenitásának” kritériuma.) 20 perc	Hangulati előkészítés Kommunikatív képességek Információkezelés	Frontális munka – beszélgetőkör, csoportalakítás		
I/b Idézetek					
A	A pedagógus felolvassa az idézete(ke)t, a gyerekek megpróbálják értelmezni a hallottakat. 5 perc	Hangulati előkészítés Szövegértési készség Kommunikációs készség	Frontális munka – szóforgó		P1 (Idézetek)
B	A diákok csoportokban elolvassák a kiadott idézete(ke)t, és együtt értelmezik az(oka)t. 5 perc	Hangulati előkészítés Szövegértési készség Kommunikációs készség	Kooperatív tanulás – szakértői mozaik		P1 (Idézetek)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/c Alapfogalmak tisztázása: kábítószer, kábítószer-fogyasztás, függőség, megvonás					
A	A csoportok összegyűjtik a témakörben előforduló, gyakori, fontosnak tartott fogalmakat a saját tudásuk alapján. 10 perc	Előzetes ismeretek feltérképezése Együttműködési készség	Kooperatív tanulás – szóháló-pókháló		
B	A csoportok összegyűjtik a témakörben előforduló gyakori, fontosnak tartott fogalmakat a szakkönyvek fogalommagyarázata alapján (lásd támogató rendszer). 10 perc	Előzetes ismeretek feltérképezése Értő olvasás Lényegkiemelő-képesség	Kooperatív tanulás – csoport szóforgó	Szakkönyvek	Szakkönyvek
C	A csoportok tagjai egyénenként összegyűjtik a témakörben előforduló gyakori, fontosnak tartott fogalmakat, internetes keresés alapján. 15 perc	Előzetes ismeretek feltérképezése Információgyűjtési készség Információk rendszerezése	Egyéni munka – kutatás	Internetes hozzáférés	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/d Kábítószer-élvezők szlengje					
A	Az osztály közösen megnézi egy film egy részletét, melyet a pedagógus választ ki. 10 perc	Információszerzés Figyelem Ismeretszerző-képesség Lényegkiemelés	Frontális munka – filmnézés		P2 (Szleng- szótár) ajánlott film: Félelem és reszketés Las Vegasban
B	A csoportok feldolgozzák a mellékelt szövegrész- letet: felosztják a szöveget, majd tájékoztatják egy- mását, és összegzik, miről szól a szöveg. 10 perc	Információszerzés Szövegértés és -értelmezés Ismeretszerző-képesség Együttműködési képesség	Kooperatív tanulás – szakértői mozaik	D1 (Párbeszéd szlengben)	P2 (Szleng- szótár) P3 (Párbeszéd szlengben)

II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/a A drogok csoportosítása					
A	A meghívott szakember vagy a pedagógus ismer-teti a bódító- és izgatószer-ek közvetlen és hosszú távú hatásait (pontos szakmai tájékoztatás). A tanu-lók szókétyákat kapnak az előforduló kulcsfogal-makkal. Amikor elhangzik az adott fogalom, leteszik maguk elé a megfelelő kétyát. 15 perc	Új ismeret átadása Figyelem Döntési készség Ismeretelsajátító- képesség Tudatosság	Frontális munka – előadás		P4 (Szókétyák)
B	A meghívott szakember vagy a pedagógus ismer-teti a legális és az illegális drogok kategóriájába so-rolt bódító- és izgatószer-ek jogi besorolását. A tanu-lók megkapják a drogfajta- k neveit kétyákon, ami később még hasznos lehet valamelyik feladathoz. 15 perc	Új ismeret átadása Figyelem Ismeretszerző-képesség	Frontális munka – előadás	D2 (Drogfajta- k)	P5 (Drogfajta- k)
II/b Hová vezet a kábítószér élvezete?					
A	A pedagógus megmutatja a hívóképet, a tanuló- k körbeírják, mit látnak rajta. A tanuló- k a kép alapján a témáról beszélgetnek. A beszélgetés fokozatosan közelíti meg a kábítószér-használat hatásait. 5 perc	Saját gondolatok megfogalmazása Elemzőképesség Kommunikatív képességek Tolerancia	Frontális munka – szemléltetés, beszélgetés	D3 (Hívóké- p)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	A pedagógus felolvas egy megtörtént esetet, és ez alapján beszélgetést kezdeményez. Megkéri a tanulókat, fogalmazzák meg, jellemezzék egy-két szóval, milyen érzéseket keltett bennük ez az eset. 10 perc	Saját gondolatok megfogalmazása Elemzőképesség Kommunikatív képességek Tolerancia	Frontális munka – megbeszélés		P6 (Levél)
C	A tanulók saját tudásuk alapján (pedagógusi kiegészítéssel) összegyűjtik a legfontosabb információkat, amit eddig megtudtak a drogokról, a drogfogyasztásról. 10 perc	Ismeretek összegyűjtése Együttműködési készség Rendszerezőképesség	Kooperatív tanulás – szóháló-pókháló plakáton	Csomagolópapír, színes ceruzák	
II/c A kábítószer-árusítás/-fogyasztás helyszínei: szórakozóhelyek, iskola, otthon					
A	A tanulók a kábítószer-árusítás és -fogyasztás helyszíneit lerajzolva plakátot készítenek. Közben a csoportok tájékozódnak egymás munkájáról. 10 perc	Ismeretek alkalmazása Kreativitás	Kooperatív tanulás – fordított szakértői mozaik	Rajzlap, színes ceruzák	
B	A tanulók mutogatással, testmozgással megjelenítik a kábítószer-árusítás, -fogyasztás helyszíneit. 10 perc	Ismeretek alkalmazása Kreativitás Rögtönzőképesség	Csoportmunka – Most mutasd meg! játék		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	A tanulók rímekbe foglalva körülírják a kábítószer- árúsítás, -fogyasztás helyszíneit. Leírják és kicseré- lik szomszédjukkal az alkotásaikat. 10 perc	Ismeretek alkalmazása Kreativitás Kommunikációs készség	Egyéni munka – feladatcsere		
II/d Drogok és jogok					
A	Az osztály kijelöl két sarkot: az egyik a helyes, a másik a helytelen döntések sarka. A pedagógus döntési szituációkat tartalmazó élethelyzeteket ol- vas fel. A tanulók eldöntik, hogy szerintük helyes vagy helytelen a döntés, és a megfelelő sarokba állnak. 5 perc	Véleménynyilvánítás Döntési képesség Tudatosság	Frontális munka – sarkok		P7 (Élethelyzetek)
B	Minden tanuló kap egy rövid ismertetőt a tör- vényrendeletéről, és a vétségek listáját is megkapják. Egyénileg elolvassák, majd a csoportokon belül megvitatják a drogkereskedés és -fogyasztás „bü- ntetési tételeit”. Megbeszélnek, hogy mekkora bünte- tést érdemel szerintük az adott tett. 10 perc	Véleménynyilvánítás Mérlegelési készség	Csoportmunka – beszélgetés	D4 (Törvények) D5 (Vétségek listája)	P8 (Törvények) P9 (Vétségek listája)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/e Az idegesség levezetése					
A	A tanulók párokban mesélnek egymásnak az életükből egy olyan epizódot, amikor valaki vagy valami nagyon felzaklatta őket, és elmondják, mit tettek akkor. 5 perc	Feszültség oldása Empátia Együttműködési képesség Önreflexió	Kooperatív tanulás – páros szóforgó		
B	Az osztály arról beszélget, milyen helyzetek, problémák okozhatnak olyan feszültséget, ami miatt egyes emberek kábítószerre nyúlnak. 5 perc	Beszélgetés Egészségvédő motívumok Önkifejezési készség	Frontális munka – beszélgetőkör		
II/f A kábítószerbe való menekülés okainak bemutatása drámajátékkal					
A	A pedagógus minden csoporttal ismerteti egy szituációt és a hozzá tartozó szerepeket. A csoportok kiválasztanak, megterveznek és bemutatnak egy szituációt (saját, valós vagy kitalált történet alapján), melynek címe: Mindenképpen be kellett avatkoznom. 30 perc	Helyzet rekonstruálása Együttműködési képesség Empátia Kreativitás	Csoportmunka – drámajáték		P10 (Szerepek)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	A csoportok kiválasztanak, megterveznek és bemutatnak egy szituációt saját, valós vagy kitalált történet alapján, melynek címe: El akartam menekülni onnan. 30 perc	Helyzet rekonstruálása Kommunikációs készség Együttműködési készség Kreativitás	Csoportmunka – drámajáték		
C	A csoportok kiválasztanak, megterveznek és bemutatnak tetszőleges konfliktuson alapuló szituációt saját, valós vagy kitalált történet alapján. 30 perc	Helyzet rekonstruálása Együttműködési készség Önkifejezési készség Kreativitás	Csoportmunka – drámajáték		
II/g Kábítószerrel foglalkozó film megtekintése					
A	Az osztály közösen megnézi a kiválasztott filmet. A pedagógus előzőleg feladatlapot készít hozzá, amit vetítés előtt kioszt. A tanulók egyénileg, filmnézés közben töltik ki a feladatlapot. Végül párban ellenőrzik a válaszokat. 40 perc	Információszerzés Figyelem Ismeretelsajátító-képesség Lényeglátás	Egyéni munka – megfigyelés Kooperatív tanulás – ellenőrzés párban	D6 (Feladatlap filmhez)	P11 (Feladatlap a filmhez) ajánlott film: Tini akták

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	Az osztály közösen megnézi a kiválasztott filmet. Utána az emlékeztetre hagyatkozva csoportokban, villámkérdésekkel dolgozzák fel a film mondani- valóját. 40 perc	Információszerzés Figyelem Ismeretelsajátító- képesség Lényeglátás	Kooperatív tanulás – csoportinterjú		Ajánlott film: Tini akták
II/h Mondj nemet!					
A	A csoportok tagjai megbeszélik a pedagógustól ka- pott szituációt: ki hogyan viselkedne hasonló hely- zetben. 15 perc	Helyzetértékelés Problémamegoldó- képesség Önértékelési készítés	Kooperatív tanulás – kerekasztal		P12 (Szituációk)
B	A csoportok tagjai megbeszélik, ki hogyan visel- kedne hasonló helyzetben, hogyan végződhet az eset. A pozitív és negatív kimenetelt egyaránt át- gondolják. 20 perc	Helyzetértékelés Problémamegoldó- képesség Önértékelési készítés	Kooperatív tanulás – ablak	Tábla	P12 (Szituációk)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
C	A csoportok tagjai egy igaz történet alapján megbeszélik, ki hogyan viselkedne hasonló helyzetben. 10 perc	Helyzetértékelés Problémamegoldó-képesség Önértékelési készítés Empátia	Kooperatív tanulás – beszélő korongok		P13 (Igaz történet)
II/i Segítségnyújtás					
A	A csoportok szituációkat kapnak. A tagjaik megbeszélik, ki hogyan viselkedne hasonló helyzetben, ki hogyan próbálna segíteni. 10 perc	Helyzetértékelés Problémamegoldó-képesség	Frontális munka – indián beszélgetés		P14 (Szituációk)
B	A csoportok tagjai tájékozódnak a segítő szervezetekről. Tanulmányozzák a melléklet táblázatát, majd az előző szituációra vonatkoztatva megbeszélik, hova fordulnának segítségért szükség esetén. 10 perc	Információ feldolgozás Figyelem Ismeretsajátító-képesség	Csoportmunka – vita	D7 (Segítségnyújtó szervezetek)	
II/j Érdekes adatok					
A	A tanulók megválaszolják a kérdéseket. A pedagógus felolvassa a kérdéseket, a tanulók pedig egyesével, sorban válaszolnak. Hiba esetén a többiek helyesbítenek. 5 perc	Tippelés Döntési készség Realitásérzék	Frontális munka – problémamegoldás		P15 (Kérdések 1.)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
B	A pedagógus kérdéseket olvas fel, és mindhez több lehetséges választ sorol fel. A tanulók egyénileg, egy lapra írják a válaszaikat. 5 perc	Tippelés Döntési készség Realitásérzék	Egyéni munka – problémamegoldás		P16 (Kérdések 2.)
C	A tanulók megnézik és röviden elemzik a drogfogyasztás régi és mai adatait! Megbeszélik az eltéréseket, a változásokat. 10 perc	Ábraelemzés Együttműködési készség Információk értelmezése	Páros munka – megbeszélés	D8 (Adatlap a drogfogyasztásról)	

III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

III/a Mi az igazság a drogokkal kapcsolatban?

A	A csoportok két igaz és egy hamis állítást fogalmazzanak meg a tanultakról. A többi csoport eldönti, hogy igaz vagy hamis az adott állítás. 5 perc	Összefoglalás Döntési készség Lényeglátás	Kooperatív tanulás – füllentős		
B	A tanulói csoportok drogellenes plakátot készítenek a hallottak, a tanultak alapján. A munkákat jól látható helyre kirakják. 10 perc	Ismeretek alkalmazása Kreativitás Rendszerező-képesség	Kooperatív tanulás – plakát, képtárlátogatás	Csomagolópapír, színes ceruza, zsírkréta	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	A pedagógus nyitott kérdéseket tesz fel a témával kapcsolatban. Megbeszélésük fórumszerűen történik. 10 perc	Összefoglalás Kommunikációs készség Önfejlesztő-képesség	Frontális munka – fórum		
D	A tanulók otthoni feladatként tanmesét készítenek a káros szenvedélyről az elhangzottak, az új információk alapján. 5 perc	Összefoglalás Fogalmazás Önkifejezési készség Tudatosság	Egyéni munka – házi feladat		P17 (Figyelmeztető jelek)

TANÁRI MELLÉKLET

P1 IDÉZETEK

A kábítószerfüggőről Marek Kotanski így ír: „Meg van fosztva az élethez kapcsoló gyökerétől, olyan, mint a vágott virág, amely igen rövid ideig bírja a vázában. Mielőtt elhervadna, gyakran gyönyörűen kivirágzik, szemet-lelket gyönyörködtet, azután száradni kezd, nincs ereje, hogy újra feléledjen.”

John Jensen az önpusztításról: „A baj az, hogy ha a leggyorsabb sávban autózva éljük az életünket, akkor a végére is lóhalálában érünk.”

A drogosokról dr. Csernus Imre pszichiáter: „Ébredt már úgy, hogy kicsorgott a nyála a lepedőre? Hát ilyesmit érez az ember, amikor be van löve. Határtalan békességet. Csak van egy bökkenője a dolognak. A szer nélkül ezentúl nem bírja jól érezni magát. Kiszolgáltatottá válik.”

P2 SZLENGSZÓTÁR

Anyag: matéria, materiál, cucc, cumó, cuccos, szer, vegyszer, méreg

Az anyag szervezetbe juttatása: beharapás, lövés, beszívás, beküldés, szúrás, cöpizés, füstölés, pipázás, dobás, nyomás, fóliázás, spricelés, bőr alá tesz, elporget (egy spanglit), kerázás (szívás), becibál

Drogos: anyagos, drogember, cuccos, cumós, szeres, junkie (dzsánki), hot junkie (hát dzsánki)

Drogárus: dealer (díler), nepper, árus, anyagos, pusher (olyan árus, aki maga is használ drogot)

Leállás: tiszta, tisztul, lejön a cuccról, lecsavarodik

Fecskendő: fecsi, fegyver, műszer, cöpi, pumpa, szerszám, eszköz, csúzli, fecske

Füves cigi: joint (dzsoint), spangli, rakéta, ciga, spanyó, szivar, ágyú, dzsozsó, dzsodzsesz, rakesz, dzsonga, dzsó

Marihuána: marcsi, mari, maresz

Hasis: haska, téгла, csoki, haskó

Kokain: koks, kokó, kók, hó, kóla, rög, morzsa, fehér

Ópium: OP (opé), opi, homeopátiás OP, metszett maki, barna

Heroin: hernyó, hercsi, cukor, nyalcsi, barna, herc, HRN (háeren)

LSD: trip, trinyó, trikó, lecsó, nyalóka, bélyeg, plakát, lap, papír, sav, + ábrák neve

P3 PÁRBESZÉD SZLENGBEN

- Van nálad cucc?
- Mi kell? Hernyó, joint, marcsi vagy kokó?
- Hercsi.
- Mennyi? Mert most csak egy zacsi van nálam.
- Az csak egy löketre elég, de nekem több kell!
- Ott van egy másik anyagos, a tesóm, nála van még 4 zacsival.
- Mennyi lóvé?
- 10 rugó.
- Az sok, de megszerzem!

P4 SZÓKÁRTYÁK

Bódítószer: lassú szívverés, alacsony vérnyomás, beszűkült pupilla, eufória, nyugalom, aluszékonyság

Izgatószer: gátlások feloldása, növekvő szexuális vágy, éberség, gyors szívverés, idegesség, zavartság

P5 DROGFAJTÁK

Legális drogok: altatók, nyugtatók, szorongásoldók, fájdalomcsillapítók, alkohol, nikotin, szerves oldószer, ragasztók

Illegális drogok: heroin, LSD, hasis, kokain, ópium, marihuána, morfin, amfetamin, extasy

A D2 mellékletben található ismertetőket abban az esetben használják a tanulók, ha nincs meghívott előadó szakember! Drogtörténelem címmel a tanulók végezzenek kutatómunkát cso-

portosan vagy párban. Osszák fel a szövegeket, és ki-ki ismertesse a többiekkel a sajátját!

P6 LEVÉL

Rettentő sokat éltem át. Elhagyott minden remény. Értelmetlenné vált minden. Egyedül maradtam, és mivel voltak narkós ismerőseim, elmentem egy kis „kompótért”. Otthagytam a fiú, aki nélkül nem tudtam elképzelni az életet. Tudom, hogy az ilyen tizenéves vallomása, sokaknak nevetséges lehet, mert mit tud egy ilyen kis szaros az életről, mint én. Röhögjenek csak az örült szerelmen, nyilván nem mindenki érez ugyanígy. Számomra azonban összedőlt a világ. Aztán elkövettem a rettenetes hibát, ez már végleg tönkretette az életemet. Heroint adtam be magamnak, és megfertőzött az AIDS!!! Csak párszor szedtem, de pechem volt! Előbb otthagytam évek után a barátom egy másikért, aztán meg HIV-fertőzést kapok!

Mikor apám megtudta, szó nélkül kirúgott. Anyám rémülten hallgatott. Az utcán találtam magam a munkanélküli segéllyel, és kezdtem különböző szállodákban pénzért bevetni magam, de a hivatalosok megverték és elhajtottak. Így hát mindenféle megélhetés nélkül maradtam. Narkósoknál aludtam mindenféle lyukakban és közben szedtem tovább. De aztán pár nap múlva megint fedél nélkül maradtam. Nincs senkim és semmim. Régi iskolai ismerőseim megvetnek. Lehet, hogy holnaptól az utcán kell kéregetnem, hogy legyen miből szednem, ennem, csak hogy hol alhatok? Gyűlölöm magamat, gyűlölöm a szüleimet, és nem tudom miért nincs bátorságom, hogy öngyilkos legyek?! Mindennek ellenére félek, de hát nem tudom, mit tegyek.

Mondja meg, mit kell tennem, kérem szépen!

P7 ÉLETHELYZETEK

- Az egyik barátod megkér, hogy vidd haza a zsebében lévő füves cigiket, nehogy a kutyájuk kiszagolja.
- Egy barátod titokban beszedi az édesanyja számára felírt nyugtatókat.
- Drogos ismerősöd önkívületi állapotban volán mögé ül.
- A végsőig kitartasz egy kábítószerfüggő barátod mellett, hogy tudja: számodra fontos az élete.
- Elfogyasztod a sulis legvagányabb sráca által kínált repülős sütit.
- Meghallgatod egy barátod lelki problémáit, és lehetőség szerint segíteni próbálsz rajta, vagy szakember segítségét kéred.
- Látod, hogy osztálytársaid a mosdóban szipuznak, de megígéred, hogy nem szólsz róla senkinek.
- Az iskolai diszkrét elég laposra sikerült, és egy ismeretlen eredetű tableta bevételével akarsz javítani rajta.

P8 TÖRVÉNYEK

Btk. 1978. évi IV. törvény 282. paragrafus: Visszaélés kábítószerrel (4.) (részlet)

- „(1) Aki a hatósági előírások megszegésével kóros élvezetre alkalmas kábítószer készít, megszerez, tart, forgalomba hoz, az országba behoz, onnan kivisz, vagy az ország területén átvisz, büntetett követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- (2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kóros élvezetre alkalmas kábítószer ad.
- (3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) üzletszerűen,
- b) bűnszövetségben,
- c) jelentős mennyiségű kábítószerrel követik el.

- (4) Aki az (1) bekezdésben meghatározott kábítószerrel visszaélésre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- (5) Aki kóros élvezetre alkalmas kábítószerrel nem forgalomba hozatal céljából csekély mennyiségben készít, megszerez vagy tart, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, javító-nevelő munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.”

P9 VÉTSÉGEK LISTÁJA

Vétséget követ el:

- akinél egy szál füves cigit találnak;
- a Magyarországra drogot beszállító kábítószercsempész;
- az iskolánál működő drogárus;
- amfetamint előállító labor dolgozója;
- a saját használatra indiai kenderet nevelő egyén;
- akinél 50 kg kokain találnak.

P10 SZEREPEK

(Okok: szülők, iskola, kíváncsiság, barátokhoz való alkalmazkodás, unaloműzés, veszély keresése, szerelmi csalódás stb.)

Szereposztás: apa, anya, Áron

Apa: Fáradtan és éhesen ér haza a munkából, de még nem készült el a vacsora. Ezen felháborodva veszekedésbe kezd a feleségével, majd a hazaérkező Áronnal.

Anya: Hazafelé jövet elfelejt paradicsomot venni a vacsorához, ezért elugrik még a zöldségeshez. Ezért csak késve lát neki a főzésnek, és természetesen nem készül el vele időben. Ráadásul Áronnak is órák óta otthon kellene lennie, de hiába próbálja elérni telefonon, ki van kapcsolva.

Áron: A barátnője megunt a zűrös ügyeit, és szakított vele. A fociedzésen rosszul teljesített, így nem került be a szombati meccs kezdőcsapatába. Hazaérve a szülei is leszidják. Az anyja nem ér rá meghallgatni a problémáit, az apja pedig annyira ideges, hogy nem törődik semmi mással.

P11 FELADATLAP A FILMHEZ

Igaz vagy hamis?

Magyarországon ezren halnak meg évente kábítószer-túladagolásban.	Igaz
A 70-es években a heroin hatóanyagának erőssége a duplája vagy akár a négyszerese is volt a mainak.	Hamis
Az a várandós anya, aki csak egyszer szív kokaint a terhessége alatt, nem károsítja magzatának az életét.	Hamis
A filmben Wade halálát az okozta, hogy a szipuzás hatására az agy „elfelejtett” üzenetet küldeni a légzőszerveknek, ezért leállt a légzése.	Igaz
A legtöbb hajléktalannak a nagyvárosok utcáin komoly drog- és alkoholproblémái vannak.	Igaz
A kábítószer hatására az agy működése megváltozik, bár sokan úgy vélekednek, hogy semmilyen változást nem tapasztalnak.	Igaz
A kábítószerfüggőknek csak a 4%-a hal meg túladagolásban.	Hamis
A szexuális zaklatás büntettét elkövetőknek legalább a fele használt drogot és alkoholt a bűncselekmény elkövetésekor.	Igaz
Magyarországon napjainkban kb. 10 ezerre teszik a drogfüggők számát.	Hamis

P12 SZITUÁCIÓ

Beteg vagyok, és már nem tudok mit kezdeni az életemmel. Ördögi körbe kerültem, mely minden erőmet felőrli. A végét járom, és nem tudom, mit csináljak. Tudom, hogy a heroin nem oldja meg a problémáimat, de ezzel a tudással már nem tudok semmit sem kezdeni, függő vagyok. Meg kellene szabadulnom a herointól. Tudtok nekem segíteni?

P13 IGAZ TÖRTÉNET

„Miután pár éve megüresedett a laktanya, és mindent leszereltek, ami vihető volt, jobb híján a környék fiataljai vették birtokba a terepet. Mindenki tudta, hogy számukra ez volt a grund. Végre találtak egy szigetet, ahova az iskola után gyakran kijöhettek csellengetni, dumálni vagy egyszerűen csak, mert jó volt. Balázs is közéjük tartozott. Azon a bizonyos délutánon is ott voltak.

»Még egy héttel előtte határoztuk el, hogy kicsit már ráférne egy kis dekor az amúgy is felújításra szoruló falakra« – kezdte halkán, maga elé meredve Bandi. – Hívtam az egyik haveromat is, aki hozta a festékszóró készletét, és aki mellesleg profinak számít a szakmában. Tudod, van egy pár műve, és hidd el, Csomez nem azokat a snass brutális, minden művészi értéket nélkülöző feliratokat, illetve graffitiket kreálja, hanem ő igazán ért a dologhoz. Balázs is már alig várta, hogy képi formában szabad utat engedjen a fantáziájának, hiszen ő sem tartozott a művészileg analfabéták népes táborába, ahogy Csomez nevezte őket.

Rövidnaposak lévén, egy órákor találkozott is a három fiatal a mogyoróbokrok takarásában lévő volt raktárépületnél. Időközben

befutott Laci, Bandi egyik haverja is, akit véletlenül vetett arra a sors. Nem lévén jobb dolga, éppen ráérek! felkiáltás kíséretében magához ragadott egy flaskát, és megkezdte az alkotást. Nemsokára meg is unta: kezdett többet járni a szája, mint a keze. Ezt a stílust Csomez nem igazán szerette. Ő komolyan vette, amit csinál, nem szerette az össze-vissza hablatyoló, felszínes alakokat. Voltak céljai, elképzelése, és volt stílusa. Nem csoda, ha hamar elege lett Laci nagyképű és imitt-amott túlzásokkal tűzdelt dumájából. Inkább fogta magát, és elment. A cuccot otthagya, és megbeszélték, hogy Bandi és Balázs majd este felviszi hozzá maradékot.

Laci továbbra is lökte a hülyeségeit, szó szót követett, a szipuzásra terelődött a beszéd. Életpróbált, nagyviláginak látszani szerető lelke kezdett meggyőzni mindet, hogy ugyan már, egy kis ártalmatlan repülés nem fog ártani a karrierünknek, ahogy ő fogalmazott. Különben is, ő már próbálta többször, és max. egy óra alatt megvan a dolog. Ennyit megér! Nem volt nehéz dolga, hiszen minden, ami kellett hozzá, ott volt kéznél, és hát az ismeretlenbe hívó kaland, mit ne mondjak csábított minket... – vitte le a hangsúlyt a maga elé meredő Bandi, majd pár másodperc múlva folytatta:

»Megbeszéltük, hogy mivel egy nejlon van, amibe Csomez a készletet hozta, ezért először Laci kezdi, majd ő megmutatja alapon. Öntött a zacskóba egy kis festékoldót, majd az arcához szorítva elkezdte a szipuzást. Pár szippantás után levette magáról a zacskót, és lecsúszó szemhéjain látszott, hogy ő már valahol máshol jár, miközben valami alig érthető mormolt maga elé. Enyhén félredőlt, és örömteljes arca és rángatózó szemizmai szinte csalókatólag hatottak.«

A következő Balázs volt. Kicsit utánapótolta az átható szagú oldószerből. Majd, ahogy azt látta, arcához szorította a tömény szert tartalmazó tasakot, és mély lélegzetet vett...

»Én nem tudtam, hogy milyen következményei lehetnek a szipunak. Valahol ugyan hallottam, hogy így meg úgy, hosszabb távon gondot okozhat a dolog, meg azt is, hogy valaki megfulladhat a fejére húzott nejlontól, de arra akkor még véletlenül sem gondoltam, hogy ez velünk is előfordulhat, hiszen csak kipróbáljuk« – mondta mentegetőzéssel telt, de visszafogott hangon, majd rövid szünet után, immáron a komor realitásba visszazökkenve folytatta:

»Akkor éreztem először, hogy valami nincs rendben, amikor az első pár szippantás után Balázs észrevehetően nem úgy reagált, ahogy azt Laci tette. Láthatólag ugyan fejbe ütötte a szer, és némi bódultság jelentkezett rajta, de igen hamar nyugtalanná vált. Elmosódott hangon és alig érthetően hörgött valamit, miközben kétségbe esetten kezdte lazítani az egyáltalán nem szoros inggallérját. Ekkor vettem észre, hogy az ajkai megdöbrentően ellilultak, miközben verejtékcseppek kezdtek végigcsorogni az arcán. Hirtelen nem tudtam, mit tegyek. Nekiláttam felrázni, hátha felébred a narkózisból, és elhagyhatjuk ezt a helyet, amilyen gyorsan csak lehet. Mivel nem sikerült, próbáltam Lacihoz fordulni, de sajnos hamar rá kellett jönnöm, hogy tőle reménytelen segítséget kérni. Csak ült ott a falnak dőlve, és néha valami mormolás hagyta el a száját. Mire visszafordultam, Balázs arca már teljesen szederjessé vált, és éreztem, hogy valami nagyon, de nagyon nincs rendben, valami baromi nagy gáz van! Balázs immáron a betonra dőlve, egyik kezét maga alá temetve feküdt, eszméletét veszve. A másik keze görcsösen ragadta inge gallérját. Elfutottam segítségért, és amikor visszaérkeztem, akkor is ugyanígy, ebben a pózban találtam. Segítségért végül is két lány futott be az iskolába, ahonnan kihívták a mentőket. Pár perc múlva ugyan már ott volt pár pedagógus, és megpróbáltak segítséget nyújtani, de Balásznak ekkor már nem volt tapintható pulzusa. Egyikőjük megpróbálta az újraélesztést szívmasszázsral, és a próbálkozást próbálkozás követte. Igen hamar a mentő is megérkezett. Kicsit megnyugodtam, amikor

meghallottam a szirénát, és amikor kiugrottak a mentősök. Gondoltam, pár perc, és minden a régi lesz. Visszavisszük a cuccot, és elfelejtjük az egészet.

De nem így történt. Az ide-oda rohangáló mentősök és a műszerek látványa elbizonytalanított. Egy életre megmaradtak bennem a rideg valóságot tükröző szavak: keringési elégtelenség, pitvar- és kamrafibrilláció. Ilyen és hasonló szófoszlányok repkedtek azon hosszúnak tűnő percek alatt, amíg próbáltak életet lehelni Balászbába. De egyszer csak a nyüzsgés és rohangálás kínos csendbe csapott át. A mentőorvos becsukta az elsősegély táskát, szótlánul felállt, és felénk fordulva csak annyit mondott: »Sajnos nincs mit tenni.«

Ettől a pillanattól csak momentumok élnek bennem. Nem tudtam mozdulni. Szinte tehetetlennek éreztem magam. Mintha kívülállóként szemléltem volna magamat. Minden olyan távolinak és összemosódottnak tűnt. Csak álltam, és néztem Balázs élettelen testét, miközben távolról egyre csak Laci szavai csengtek a fülemben: Egy kis ártalmatlan repülés nem fog ártani...”

Carol Turkington: Méreges és ellenanyagaik lexikona.
Corvina Kiadó, Budapest, 1995.

P14 SZITUÁCIÓK

Válasszon egy-egy szituációt, és készítsen másolatot a tanulói csoportok számára! Osszon ki egyet minden csoportnak a feladathoz!

- A legjobb barátodnak ma van a születésnapja bulija. Miközben jól szórakoztok, az egyik srác megkérdezi tőled: „Nem akarsz egy kis gyorsítót?”

- Laci, a baráti társaságod egyik tagja látja rajtad, hogy problémákkal küszködsz, és nagyon szomorú vagy. Odalép hozzád, és ezt mondja: „Gondúzóként én ezt használom!” – mutatja kezében a marihuánás cigarettát. – „Próbáld ki te is! Meglátod, nem kell törnöd a fejed a megoldáson!”
- Ági és Kati a szomszéd város határában lévő diszkóba járnak. Remek a hangulat, a legújabb számokat játsszák, menő a társaság. Van a diszkóban egy állandó társaság, amely idősebbekből áll. Az egyikük a lányok szeme láttára egy tablettát dob Ági italába.
- Közös öltözőszekrényed van az iskola legnépszerűbb diákjával. Egyik reggel tanítás előtt kinyitod a szekrényt, és felfedezel egy kis nejlontasakot, amiben – úgy gondolod – gyanús fehér por és külön csomagolva extasy tabletták vannak.

P15 KÉRDÉSEK 1.

- Mikor tiltották be az eredeti recept alapján készülő Coca-cola gyártását? (1903)
- Mennyi ideig hat egy adag kokain? (1 óra)
- Mekkora a heroin átlagos dózisa? (50–1000 mg)
- Hány nap alatt szűnnek meg a heroin elvonásának testi tünetei? (7–10 nap)
- Mennyi idő alatt hat a közvetlenül a vénába fecskendezett drog? (60 másodperc)

P16 KÉRDÉSEK 2

A jó válaszok mellett 3 rosszat is meg kell adni! A jó válaszok:

- Melyik növényből állítják elő a kokaint? (Kokacserje)
- Mire használja a gyógyászat a kokaint? (Helyi érzéstelenítésre)

- Miért tiltották be az eredeti Coca-colát? (A kokaintartalma miatt)
- Melyik kábítószerfajta származik az indiai kenderből? (Marihuána, hasis)
- Melyik az orvosi szempontból legkevesebb károsodást okozó kábítószer? (Marihuána)
- Hol van a legnagyobb kulturális hagyománya az ópiumnak? (A Távol-Keleten)
- Milyen gyógyító hatása miatt volt elterjedt az ópium orvosi használata? (Köhögéscsillapító)
- Milyen fertőzést okozhat a heroin intravénás beadása? (HIV, hepatitis)

P17 FIGYELMEZTETŐ JELEK

Árulkodó szemek

- Véres hajszálerék a szem fehérijén – fű, marihuána, hasis, alkohol
- Tág pupilla – Speed, Ecstasy, kokain (serkentők, stimulálók), LSD (hallucinogén)
- Szűk (pontoszerű) pupilla – heroin, kodein, morfin (opiátok)

Viselkedési, pszichés tünetek

Idegesség, ingerlékenység; kedvtelenség, levertség, közöny; ok nélküli örömkítőrések; túlérzékenység; figyelem- és koncentrációzavarok; feledékenység; fáradtság, gyors kimerülés, alvászavarok; túlzott érzékenység a külső ingerekre (fény, zaj, fájdalom); tájékozódási zavarok térben és időben; az édes italok fogyasztása iránti igény növekedése; sok és összefüggéstelen beszéd; indokolatlan félelemérzés; hallucinációk.

Testi tünetek

Beesett arc, elszíneződött, szürkés bőr; a pupillák a megszokottnál szűkebbek (opiátok) vagy tágabbak (hallucinogének); száraz száj; orrfolyás; étvágytalanság, fogyás; túlzott érzékenység az ingerekre.

Magatartás-változás

Csökkenő érdeklődés; romló teljesítőképeség és tanulmányi eredmény; a családi és a baráti kapcsolatok zavara; titkolózás, elzárkózás; az életmód megváltozása; túlzott költekezés, pénz, értékek eltűnése, kölcsönkérés; elhanyagolt külső és környezet; munka- és iskolakerülés, kimaradás; új, titkolt, ismeretlen barátok.

Szokatlan tárgyak

Ezüstpapír- és papírtasakok, borítékok (pakett); színes tabletták, gyógyszerek; zöld, száraz növénydarabok zsebben, táskában, igazolványban; kézzel sodort, őrizgetett cigaretta; cigaretta okozta égésnyomok; injekciós tű, fecskendő; vérnyomok a ruhán, véres vatta és zsebkendő; kormos, meghajlított kanál; hosszú ujjú ing viselése nagy melegben is.

